सुरक्षित वैदेशिक रोजगारका समस्याहरु, चुनौतीहरु तथा सुधारका पक्षहरु

दीपेन्द्र बिक्रम थापा
deependrathapa6@gmail.com
98510 99298

FIGURES

- Almost 19 + lakh (Absent population) people out of country (30 LAKH +: Labour permits)
- 752 Manpower companies
- 109 destination countries
- 4 lakh 50 thousand workforce annual produced in Nepal
- Almost 2000 + leave the country for abroad (1500 + for foreign employment and 400 + for studies)

Causes of International Migration

- The "pull" of changing demographics and labour market needs in many industrialized countries.

- The "push" of population, unemployment and crisis/conflict pressures

- Established inter-country networks based on family, culture and history.

- Demand for low-level workers in more developed economies as the critical factor shaping international migration.
- Globalization and liberalization: Flow of money and people

Top ten for 2013

Top 10 Remittance Receiving Countries in the Developing World	
India	70.0 billion
China	60.0 billion
Philippines	25.4 billion
Mexico	22.2 billion
Nigeria	21.0 billion
Egypt	17.5 billion
Pakistan	14.6 billion
Bangladesh	13.8 billion
Vietnam	11.0 billion
Ukraine	9.6 billion
Source: World Bank (estimated), 2013	

Some figures

- आ. ब. २०१२-२०१३:
  ४३४.६ अर्ब र कूल गार्हस्थ्य उत्पादनमा २५.७ %
- आ ब २०१३-२०१४: ५४३.२९ अर्ब

As a share of GDP in 2012, the top eight remittance recipients:

1. Tajikistan (51.9%)
2. Kyrgyz Republic (31.4%)
3. Nepal (25.7%),
4. Moldova (24.6%) and
5. Samoa and Lesotho (23.5%).
6. Armenia and Haiti (21 percent)
7. Liberia (20 percent) and
8. Kosovo (17 percent).

- Nepal is the highest in South Asia in GDP share to national economy
- Poverty reduction to 23. 8 % from 31 %
- Forest coverage by 40 %

समस्या/चुनौतीहरु तथा परिणतिहरु

- क्षेत्रगत रुपमा -जस्तो, कृषि, पर्यटन, उद्योग आदि क्षेत्रहरुमा) माग र आपूर्तिको अवस्था र तदनुरुप क्षेत्रगत र समग्र रुपमा जनशक्ति प्रक्षेपण र विकास हुन नसक्नु ।
- कमजोर श्रम सम्बन्ध सुधार गरी लगानी मैत्री एवं शान्तिपूर्ण औद्योगिक वातावरण सिर्जनामा शीघ्रता आउन नसक्नु ।
- श्रम तथा रोजगार सम्बन्धी सूचनाहरुको अद्यावधिक अभिलेख नहुनु ।
- सीप, पूँजी र प्रविधिमा बहुसंख्यक जनताको आवश्यक पहुँच पुऱ्याउन नसक्नु ।

समस्या/चुनौतीहरु तथा परिणतिहरु

- नयाँ रोजगारीका अवसरहरु सिर्जना हुनेगरी समग्र आर्थिक क्रियाकलाप सञ्चालन हुन नसक्नु।
- श्रमको माग र आपूर्ति बीचमा सन्तुलन कायम गर्न नसक्नु ।
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय माग र प्रतिस्पर्धा अनुसार तालिम कार्यक्रमहरु प्रभावकारी र गुणस्तरीय हुन नसक्नु ।
- वैदेशिक रोजगारीलाई व्यवस्थित मर्यादित र सुरक्षित बनाउन प्रयास गरिए तापनि जटिलता र अपेक्षा वढ्दै जानु ।

समस्या/चुनौतीहरु तथा परिणतिहरु

- वैदेशिक रोजगारीमा हुने ठगी नियन्त्रणमा समस्याहरु रहनु, समन्वय हुन नसक्नु र स्थानीय तहमा संस्थागत व्यवस्था गर्न नसकिनु ।
- गन्तव्य देशमा वैदेशिक रोजगार अनुगमनको कमी ।
- प्रचार प्रसार, उद्दार, राहत र पुनएकीकरण सम्बन्धी कार्य प्रभावकारी रुपमा हुन नसक्नु ।
- विभिन्न जिम्मेवारी लिदै मन्त्रालय स्वयं पटक पटक परिमार्जित हुँदा पनि कार्य जिम्मेवारी, वित्तीय श्रोत र जनशक्तिको सन्तुलन हुन नसक्नु ।

Challenges/problems and consequences

- High social cost: Family break ups, care deficit, youthless and toothless villages.
- Hundi system still a means of remittance flow
- Unaccounted migrant workers in India
- Commission not accounted in total remittance; Question of net remittance

Challenges/problems and consequences

- Changing dynamics of international migration: Almost 400 + students per day leaving Nepal for aboard education
- Scarcity of labour force impeding other sectors
- Issue of free visa and minimize migration related expenses
- Remittance economy: Not as a viable means of development

Challenges/problems and consequences

- Issue of getting some fixed amount of money from the destination countries to sending countries for the contribution made by Nepalese to their national economy.
- Expanding training and skill to increase competitive capacity as demand
- Capacitating and strengthening diplomatic missions and operating new diplomatic mission at destination countries
- Ensuring protection for undocumented worker

Challenges/problems and consequences

- Protecting best interest of workers and rescuing workers who are in problem
- Protection of women worker and also their basic human rights
- Integration of Women Migrant Workers: Very less attention has been paid to the integration of women migrant workers in the society.
- Receiving remittance through proper channels,

Challenges/problems and consequences

- Increasing complexity of foreign employment turning into human trafficking
- Using remittance on productive sectors
- Reducing social cost for foreign employment

सुधारका प्रमुख बिषय वस्तु

- **उद्देश्य-१** : अन्तर्राष्ट्रिय श्रम बजारमा रोजगारका अवसरहरुको पहिचान तथा प्रवर्द्धन गर्ने ।
- उद्देश्य २:-प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता सहितका सीपयुक्त जनशक्ति विकास गरी वैदेशिक रोजगारको लाभ अधिकतम् गर्ने ।
- उद्देश्य ३ :- वैदेशिक रोजगारका समग्र चरणहरु तथा प्रक्रियालाई सरल, पारदर्शी, भरपर्दो, व्यवस्थित र सुरक्षित बनाउने
- उद्देश्य ४:-श्रम बजारमा महिला कामदारहरुका सरोकारलाई सम्बोधन गर्दै समग्र आप्रवासन चक्रमा उनीहरुको अधिकार सुनिश्चित गर्ने ।

सुधारका प्रमुख बिषय वस्तु

- उद्देश्य ५:-वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापनमा सुशासनको प्रत्याभूत गर्ने
- उद्देश्य ६ :- वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापनमा स्थानीय, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्रोत परिचालन गर्दै क्षेत्रगत साझेदारिताको अभिवृद्धिबाट सहकार्यताको प्रवर्द्धन गर्ने ।
- उद्देश्य ७ :-विप्रेषणलाई मानवीय विकास तथा उत्पादनमूलक क्षेत्रमा अधिकाधिक रुपमा परिचालन गर्ने ।

कार्यक्रमहरु

- नेपाली महिला कामदारहरु रहेका लेबनानमा कूटनीतिक नियोगको स्थापना गर्ने ।
- एकहजार भन्दा बढी नेपाली महिला कामदार भएका कुवेत, यूएइ तथा साउदी अरबमा महिला श्रम कल्याणकारी अधिकृतको व्यवस्था गर्ने ।
- कतार र साउदी अरब (Full fledged) तथा यु.ए.ई., कुवेत, ओमन र बहराइन गरी ६ वटा देशहरुको नेपालमा कुटनीतिक नियोगहरु स्थापनाको लागी पहल गर्ने ।
- राजदूतहरु र कर्मचारीहरुको कार्यनिर्देश (TOR) मा पुनरावलोकन गरी श्रम कूटनीति तथा श्रमिकहरुको अधिकारको विषयलाई समावेश गर्ने ।

- नियोगको हटलाइन फ्याक्स मेसिन, रेकर्डि उपकरण सहितका आवश्यक उपकरणहरुद्धारा सवलिकरण गर्ने ।
- परराष्ट्र मामिला अध्ययन प्रतिष्ठान, नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान, स्थानिय बिकास प्रशिक्षण प्रतिष्ठान, राष्टिय न्यायीक प्रतिष्ठान, राजस्व प्रशासन तालिम केन्द्र, न्याय प्रशासन तालिम केन्द्र, प्रहरी प्रशिक्षण प्रतिष्ठान, शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र लगायतका अन्य तालिम प्रदायक निकायहरुको पाठ्यक्रममा सुरक्षित बैदेशिक रोजगार श्रम कूटनीति तथा दिगो विकास विषयलाई समावेश गर्ने र कुटनीतिक कर्मचारी तथा श्रम सम्बद्ध कर्मचारीको तालिम तथा क्षमता विकास गर्ने

- कानून, लैंगिक, अनुगमन र मुल्यांकन, प्रशिक्षण, रोजगार, लेखा लगायतमा बोर्डको आफ्नै जनशक्ति राखने, क्षमता बृद्धि योजना, च्भतभलतष्यल नीति/योजना आदि समेटेर विस्तृत संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।

- बैदेशिक रोजगार प्रवर्द्धन बोर्डमा आवश्यक उपकरणका साथ सिधा हटलाइन सहित एक निर्दिष्ट उद्धारकेन्द्र (ऋयक्ष्ततभम ायअबा ऋभलतभच) को व्यवस्था गर्ने ।

- वैदेशिक रोजगारमा १०,००० भन्दा बढी नेपाली कामदार गएका गन्तव्य मुलुकहरुमा (मलेसिया, साउदी अरब, कुवेत, लेवनान, ओमन, जोर्डन, इजरायल, जापान) श्रम सम्झौता गर्ने ।
- वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका कामदारहरुलाई लक्षित गरी पुनएकीकरण कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने
- वैदेशिक रोजगारमा हासिल गरेका सीप प्रयोग गर्न सोही सीपमा आधारित कृषि, पर्यटन लगायतका विविध उद्यममा वित्तीय लगानीको व्यवस्था मिलाउने,

- वैदेशिक रोजगारमा प्राप्त सीप उपयोग गर्न आवश्यक उपकरण तथा प्राविधिक सामग्री आयातमा विशेष छुटको व्यवस्था मिलाईने,
- वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका कामदारहरुको सीपको सदुपयोग गर्न प्रशिक्षक प्रशिक्षण लगायतका कार्यक्रममा संलग्न गराई स्रोत व्यक्तिको रुपमा परिचालन गर्ने

- आकर्षक तथा सुरक्षित श्रम बजारको खोजी र प्रवर्द्धन गर्ने क्रममा म्ष्बकउयचब, गै.स.स, नेपाली नियोगहरु तथा निजीक्षेत्रको भूमिकालाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- रोजगारीका लागि भारत गएका र जाने नेपालीहरुको सुरक्षित, मर्यादित र उत्साहप्रद रोजगारीमा गुणात्मक नियमनका लागि एक समग्र अध्ययन गर्ने
- युरोपियन मुलुक इटली, पोर्चुगल, जर्मनी,साइप्रस लगायत अन्य रोजगारको मुलुकको श्रम बजारको मागको प्रबृतिको अध्ययन गरी आवश्यक सीप तथा ज्ञानको पहिचान गर्ने,

- जिल्लास्थित सरोकारवाला सरकारी निकायका पदाधिकारीहरु, निजी क्षेत्र, जनप्रतिनिधि, पत्रकार र नागरिक समाजका प्रतिनिधिहरुलाई सुरक्षित आप्रवासनका लागि आप्रवासन चक्रका सबै चरणहरुमा जानकारी प्रवाह गर्ने

- वैदेशिक रोजगारको आर्थिक तथा सामाजिक लागत र जोखिमबारे अध्ययन अनुसन्धान गर्ने

- पारिवारिक विखण्डन र जोखिम न्यूनीकरणका लागि सचेतनामूलक तथा इल बचचष्खर्बा पारिवारिक पुनर्मिलन सम्बन्धी मनोपरामर्श कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने

- **जिल्ला अस्पतालहरु र श्रम कार्यालयहरुले मनोपरामर्श सेवा उपलब्ध गराउने**,

- संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको सहकार्यमा वैदेशिक रोजगारका कारण महिला, बालबालिका र वृद्ध वृद्धाहरुमाथि पर्नेसामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी जोखिम (अबचभ(मभाष्अष्त० न्यूनीकरण सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान गर्ने **र सामाजिक सुरक्षाको सन्जालमा ल्याउने**

- स्थानीय निकायको सहभागितामूलक योजना प्रक्रियामा सुरक्षित आप्रवासन सम्बन्धी विषयलाई आबद्ध गर्ने,

- सामाजिक उत्तरदायीत्व सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने संस्थालाई प्रोत्साहन गर्ने

- बैदेशिक रोजगार सम्बन्धी पुरस्कारको एक प्रमुख आधारको रुपमा यसलाई लिने ।

- वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी कामको सिलसिलामा विभिन्न देशका जेलहरुमा रहेका नेपालीहरुलाई स्वदेशका जेलमा बांकी सजाय काट्ने गरी स्थानान्तरणका लागि संझौता गरिने ।

- बढी कामदारहरु जाने गन्तव्य राष्ट्रहरुसग द्विपक्षीय श्रम सम्झौताहरुमा घरेलु कामदारहरुको सुरक्षाका लागि छुटै विशेष सेवा सम्झौता ९क्उभअष्बा क्भचखष्अभ ब्नचभभ्कभलत० गर्ने

- साउदी अरव लगायत अन्य मुलुकहरुमा अलेखबद्ध/अप्ठ्यारोमा परेका महिला कामदारहरुको सुरक्षा, उद्धार तथा विशेष सुविधाको सम्बन्धमा सम्बद्ध पक्षहरु समावेश भएको एक कार्यदल गठन गरी ३ महिना भित्रमा सुझाव लिन

- आर्थिक तथा सामाजिक पुनएकीकरणका लागि पुनएकीकरणका कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गन

- राज्यको पुन:संरचनाका आधारमा हुने भौगोलिक क्षेत्रहरुमा वैदेशिक रोजगार विभाग, वैदेशिक रोजगार प्रवर्द्धन बोर्ड र वैदेशिक रोजगार न्यायाधीकरणलाई विकेन्द्रित गर्ने ।
- स्थानीय निकाय परिचालन सम्बन्धी मूल निर्देशिका (द्यभिलमभम न्ाष्मभष्लिभक (मा सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी विषय समावेश गरी कार्यान्वयन गर्ने ।

- वैदेशिक रोजगार न्यायाधीकरणको संस्थागत क्षमता मापन गरी साधन स्रोत र क्षमता तथा दक्षता अभिवृद्धिका लागि ३ वर्षे कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
- अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठन, आप्रवासन सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संघ-संगठन, युएन वुमन लगायतका संयुक्त राष्ट्र संघीय निकायहरु तथा अन्य बहुपक्षीय संस्थाहरुसग भएका महासन्धिहरुका मापदण्डहरुका आधारमा मानव बेचविखन, विशेष गरी महिला बेचविखन नियन्त्रण गर्ने परिपूरक उपलेख-२००० को कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

- मर्यादित, सुरक्षित र बढी लाभ हुने बैदेशिक रोजगार तथा आप्रवासका लागि तथ्य, नजीर र सूचनामा आधारित नीति, नियम, योजना, कार्यक्रम र आयोजना निर्माण गर्ने परिपाटी बसालिने
- आकर्षक लगानीका क्षेत्रहरु तथा राष्ट्रिय प्राथमिकताका आयोजनाहरुमा वैदेशिक रोजगारमा रहेका नेपालीहरुले शेयर लगानी गर्न पाउने गरी विशेष व्यवस्था गरिने

- Sending ambassadors with relevant knowledge and experience of labour and foreign employment to destination countries.

- नेपाल सन् २०२२ सम्ममा अतिकम विकसित राष्ट्रबाट विकासोन्मुख देशमा पदार्पण गर्ने उद्देश्य बमोजिम कृषि, अर्थ, महिला तथा बालबालिका, उर्जा, गरिवी निवारण तथा सहकारी, स्वास्थ्य आदि जस्ता क्षेत्रहरु समेतलाई समेटी बहुक्षेत्र पहुाच सहितको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा विप्रेषणको कस्तो भूमिका हुने सहितको एक राष्ट्रिय विप्रेषण नीति निर्माण गरिने

- राजदूतहरु र कर्मचारीहरुको कार्यनिर्देशमा आर्थिक कूटनीतिक तथा श्रमिकहरुको अधिकारको विषय समावेश गर्ने

- Ensuring the compliance of fundamental conventions of forced labour and abolition of forced labour in destination countries with the help of ILO and ITUC.

- धन्यवाद